

Magazine van het Bistdom Haarlem-Amsterdam

DECEMBER

2024

6

SAMENKERK

2025

31

50 Jaar
SamenKerk

16

750 Jaar
Amsterdam

12

2025
Heilig Jaar

Magazine van het bisdom Haarlem-Amsterdam

DECEMBER

2024

6

SAMENKERK

Foto voorpagina: De (gesloten) Heilige Deur van de Sint-Pietersbasiliek (Vaticaanstad, Rome), die met de kerstnacht door de paus wordt geopend en daarmee het Heilig Jaar. Foto: Eric van Teijlingen.

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 6 van 2024 – jaargang 50
De volgende uitgave verschijnt op 23 januari 2025.

Redactie

Eric van Teijlingen (hoofd- en eindredactie),
Chris Bond, Eugene Jongerden, Jerry Keuss
(redactiesecretariaat).

Medewerkers

Mariska Adrichem, Roderick van Attekum,
Ada Bakker, Jasperine Van der Plas, Anneke Donkers,
Eric Fennis, Leo Fijen, Ingrid Henkemans, Ralph
Koreman, Marcel Poorthuis, Vera Schneijderberg.

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 39,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 49,- per jaar

Advertenties

Redactie *SamenKerk*
Eric van Teijlingen
023-5112600
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Grafisch ontwerp

Impulsar strategy & design • www.impulsar.nl

Technische realisatie

Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

Kerstinterview 2024

8

Zijn katholieke geloof houdt
misdaadjournalist John van den
Heuvel op 't rechte pad.

Een dam in de Amstel,
Amstelledamme. En de
rest is geschiedenis.

750 jaar Amsterdam

16

2025 Heilig Jaar

12

Komend jaar is
een bijzonder jaar.

Met dit kerstnummer van 'SamenKerk' gaan we onze vijftigste jaargang in. Het eerste nummer van het bisdomblad 'Samen Kerk' (van toen nog bisdom Haarlem) verscheen met Kerstmis 1975. Dat is volgend jaar vijftig jaar geleden. In iedere editie in 2025 zullen we een artikel uit de eerste nummers opnieuw plaatsen. Want hoewel de Kerk en samenleving enorm zijn veranderd, de blijde boodschap van Jezus' evangelie is nog steeds hetzelfde! Het is een verhaal van geloven in een hoop liefde voor iedere mens als Kind van God.

We vieren in 2025 in de Kerk een Heilig Jaar. We vieren ook dat het zeventienhonderd jaar geleden is dat in het voorjaar van 325 het Concilie van Nicea werd gehouden. Het bracht de Kerk duidelijkheid over de goddelijkheid van Jezus, wat is vastgelegd in een geloofsbelijdenis: Hij is één in wezen met de Vader. Ook werd toen bepaald dat we voortaan Kerstmis op Kerstmis vieren. Dat is volgend jaar in december 2025 dan zeventienhonderd jaar het geval.

Met Amsterdam vieren wij het 750-jarige jubileum van onze hoofdstad. Een tolprivilege, gedateerd op 27 oktober 1275, is het oudste bekende en in het Stadsarchief van Amsterdam nog steeds bewaarde document, waar de naam 'Amestelledamme' voor het eerst in voorkomt. Dat 'Amestelledamme' verwees naar een stuk grond dat de Kerk de nieuwe bewoners gunde, die er hun huizen bouwden en de eerste kerk van de stad.

Op de drempel naar 2025 is er een hoop om dankbaar voor te zijn en feestelijk met elkaar te vieren. Maar mag 2025 ook een gedenkwaardig jaar worden wanneer er een einde komt aan de vele verschrikkingen van geweld, haat en oorlog. Ik denk in het bijzonder aan Oekraïne en aan het conflict tussen Israël en de Palestijnen (in de Gazastrook, de Westbank maar ook in Libanon), maar ook aan Sudan, Myanmar en vele andere regio's op deze aarde. En laten we daarbij vooral ook onze eigen straten, dorpen en steden niet vergeten. Ook daar is een hoopvolle boodschap van 'vrede onder de mensen' hard nodig.

Vrede en welzijn voor iedereen is mijn wens voor u. Want een Kind is ons geboren, een Vredesvorst heeft onder ons geleefd, die ons tweeduizend jaar geleden voorhield dat er voor iedere mens een plek is onder de zon. Dat is de vredesboodschap van 't Kind van Bethlehem.

Ik wens u een Zalig Kerstmis en een fantastisch Heilig Jaar en veel leesplezier met SamenKerk.

Eric van Teijlingen
hoofdredacteur

En verder

- 4** Wat ik u zeggen wil
- 6** Kort kerstnieuws
- 7** Kort nieuws
- 11** Familiezondag
- 12** Heilig jaar 2025
- 14** Kerststal Beverwijk
- 18** Parels uit de schattengrot
- 20** Inspiratie
- 23** Leo Fijen
- 24** Heilig jaar 2025
- 26** Uit de bijbel: Jezus als kind
- 28** Geboekt
- 30** Kort nieuws
- 31** In 2025: 50 jaar *SamenKerk*
- 32** Uit de kunst
- 36** Puzzel
- 38** Agenda

Uitnodiging opening Heilig Jaar 29 december 2024

Zondag 29 december wordt het Heilig Jaar 2025 in ons bisdom geopend met een feestelijk samenzijn en viering in de H.-Bavokathedraal in Haarlem. Ook u en jij zijn hiervoor van harte uitgenodigd. Zie voor het programma pagina 24 van *SamenKerk*.

Uitnodiging Nieuwjaarsreceptie 10 januari 2025

De Nieuwjaarsreceptie van de bisschop is vrijdag 10 januari 2025: om 15.45 uur 'evensong' in de H.-Nicolaasbasiliek en om 17.00 uur in het Barbizon Hotel Amsterdam.
Wees welkom.

Pelgrims van hoop?

Het kerstfeest is dit jaar nog meer speciaal dan anders. Op kerstavond wordt in Rome het Heilig Jaar 2025 geopend met als thema 'Pelgrims van hoop'. In alle bisdommen ter wereld wordt het Heilig Jaar geopend op zondag 29 december aanstaande. Bij ons gebeurt dat met een speciale dag in de kathedraal en een feestelijke eucharistieviering om 16.00 uur, waarvoor ik u allen hartelijk uitnodig (zie pag. 24).

Maar: is er nog hoop? Kun je een pelgrim van hoop zijn in een wereld vol verharding en haat? Is er wel sprake van een Zalig Kerstmis?

H

et kerstfeest roept bij vele mensen warme gevoelens op. Mensen nemen zich voor om zich te verzoenen met iemand van wie ze verwijderd zijn geraakt, nodigen iemand uit die door een moeilijke tijd

heengaat, steunen een goed doel, brengen een attentie naar zieken, enzovoorts. Kerstmis nodigt uit tot verbondenheid en omzien naar elkaar, zoals God heeft omgezien naar ons, toen Hij mens werd en ter wereld kwam in de stal van Bethlehem. Zelfs oorlogen stoppen vaak even voor een kerstbestand.

Werkelijkheid anders

Daarmee komen we aan een pijnlijk punt: de haat en het geweld in deze wereld zijn alleen maar toegenomen. We denken aan landen waar oorlog is, we denken ook aan de verharding in onze eigen samenleving. Daarnaast zijn er tal van plaatsen waar structurele ondervoeding en zelfs honger heersen, veroorzaakt door oorlogen of klimaatverandering.

God schuld?

Sommige mensen verwijten het God dat er zoveel ellende is. Ze zeggen: Wat heeft Jezus bereikt met zijn boodschap van vrede? Maar het zijn de mensen die hier verantwoordelijkheid moeten nemen. De inzet van regeringsleiders, organisaties en individuen zou erop gericht moeten zijn dat iedere mens een menswaardig bestaan kan opbouwen.

Vrede bewerkstelligen

Het is niet voldoende onze grenzen te sluiten en de armen te laten omkomen door honger en geweld. Integendeel, Kerstmis wijst ons erop dat wij geroepen zijn in Gods naam vrede te bewerkstelligen. Wat we aan de minsten doen, doen we aan Jezus, die uit liefde voor ons als arm kind in een stal geboren werd. Zo zullen we pelgrims van hoop kunnen zijn. De liefde tot God, die een God is van liefde, vrede en verzoening, zal ons helpen om te groeien in de liefde tot de naaste.

Ik wens u allen een zalig en gezegend kerstfeest toe. Moge het Heilig Jaar 2025 de wereld en alle gelovigen inspireren om pelgrims van hoop te zijn. ■

Bisschop Johannes Hendriks

Foto's: Jochem Oor

Ik dank u, mede namens mgr. Jos Punt en mgr. Jan van Burgsteden sss., voor uw deelname en felicitaties bij gelegenheid van de viering van onze jubilea op 29 september jongstleden. Het was een prachtige dag. Het is ons niet mogelijk alle felicitaties persoonlijk te beantwoorden, maar weet dat die zeer zijn gewaardeerd.

Wij hadden u gevraagd om in plaats van persoonlijke cadeaus een bijdrage te geven om de jongeren en gezinnen te helpen om in het Heilig Jaar naar Rome te kunnen gaan. De collecte in de kerk en de bijdragen, die zijn overgemaakt, hebben tezamen het ongelooflijke bedrag van € 15.087,50 opgebracht (inclusief twee grotere giften). Daardoor zullen jongeren en gezinnen uit ons bisdom een korting kunnen krijgen op zo'n reis. We hopen dat er daardoor vele gezinnen en jongeren van de geboden mogelijkheden om naar Rome te pelgrimeren gebruik kunnen maken. Hartelijk dank voor uw bijdrage hieraan.

Kerststallen bezoeken

Akersloot (H.-Jacobuskerk, Juliana-weg | www.rk-bronvanlevendwater.nl) t/m 5 januari (14.00-17.00 uur) bijzondere kerststallen, kerstborduurwerken en een fraaie collectie engelen versieren de kerk.

Amsterdam (H.H. Martelaren van Gorcumkerk, 'hofkerk', Linnaeushof 94 | www.hofkerk.amsterdam): t/m 5 januari 2025 (13.00-17.00 uur) zijn de 150 door bezoekers van de afgelopen 25 jaar aangemerkte mooiste kerstgroepen nu in één tentoonstelling samengebracht.

Beverwijk: (St.-Agathakerk, Breestraat 93): t/m 5 januari dagelijks van 12.00-15.30 uur. Zie pagina 14.

Den Bosch (St.-Janskathedraal | www.kerststal-sint-jan.nl): t/m 12 januari 2025 is de grote kerststal te bezichtigen. Analoog aan het Heilig Jaar gaat de bezoeker als Pelgrim van Hoop langs de kerstscènes, door

Vier meer Kerstmis met www.vier.nu: www.vier.nu/feestdagen/kerstmis

een Heilige Deur en langs de Sixtijnse Kapel is Jezus' geboorte gesitueerd in een Romeinse ruïne.

Hoofddorp (H. Joannes-de-Doperkerk, Kruisweg 1071): t/m 4 januari 2025 (13.30-17.00 uur) kerststallen en kerstgroepen uit de collectie van Jan van Hulst (verzamelaar van een van de grootste collecties kerstgroepen).

Monnickendam (Speeltoren, Noordeinde 2): ieder jaar met kerst een prachtige kerststal in de openlucht. Dag én nacht te bezichtigen. T/m 29 december is er tevens een kerststallenwandeling te maken langs winkels, restaurants en particuliere huizen. Info: www.vvvwaterland.nl

Monnickendam (R.K clubgebouw, Noordeinde 20): t/m 29 december (dagelijks van 11.00-16.00 uur) zo'n 600 kerststallen uit de hele wereld uit de collectie van Henk en Rita van Bavel.

Utrecht (Museum Catharijneconvent www.catharijneconvent.nl): t/m 12 januari 2025 zijn 600 achttiende-eeuwse figuren uit een Napolitaanse kerststal in een spectaculair Utrechts decor te bezichtigen. Naast Jozef, Maria en het kindje Jezus is er een bonte verzameling aan types te vinden: van marktkooplui, muzikanten, dronkenlappen tot zwervers aan toe. En wat te denken van de olifanten en struisvogels, die zijn meegekomen met de koningen.

Op weg naar Kerstmis

Tot en met 6 januari kunt u van 8.30-17.00 uur het 'pad van Nazareth naar Bethlehem' bewandelen in het mooie park van het heiligdom O.LV. ter Nood (Heiloo). De wandeling voert langs de kruiswegstaties, die in deze periode zijn ingericht met prachtige afbeeldingen uit het kerstverhaal. Via een podcast kan het kerstverhaal door jong en oud worden gevolgd (er zijn ook boekjes aanwezig).

website.vriendenvandekerstgroep.nl

Te downloaden...

Geloven in 2025 is niet alleen een rozenkrans in je broekzak of een heiligenkalender aan de wand maar ook een app op je telefoon, zoals:

Credo: een platform dat jongeren wil helpen om katholiek te worden. Credo biedt jongeren de mogelijkheid om zich online én offline te verdiepen in het katholiek geloof;

Katholink: een nieuwe app voor jongeren om meer betrokken te kunnen voelen bij de katholieke gemeenschap, met dagelijkse gebeden, evenementen en een uitgebreide bibliotheek aan inspirerende content;

Explore: een nieuwe app met katholiek nieuws voor wie het katholieke geloof wil ontdekken.

KATHO
-LINK-

EXPLORE.
CATHOLIC

De nieuwe app 'Explore' wordt op 10 januari tijdens de diocesane Nieuwjaarsreceptie gelanceerd!

Foto: Mike Bink

Middeleeuwse topstukken

De tentoonstelling 'In de ban van de Middeleeuwen' laat een unieke verzameling middeleeuwse kunst zien van vier kunstverzamelaars uit de negentiende eeuw (een adellijk echtpaar, een industrieel en een priester). Middeleeuwse kunst weerspiegelde volgens hen het ware katholieke geloof en had de allerhoogste schoonheid in zich. Deze kunst moest tot voorbeeld dienen van een nieuwe katholieke beeldtaal en stond hiermee aan de basis van de neogotiek in Nederland. Er zijn t/m 26 januari 2025 op deze expositie vele unieke (schilder)stukken te bezichtigen. Info: www.catharijneconvent.nl

Encycliek Heilig Hart van Jezus

Op 24 oktober publiceerde het Vaticaan de nieuwste encycliek van paus Franciscus, *Dilexit nos* ('Hij heeft ons liefgehad'), over "de menselijke en goddelijke liefde van het hart van Jezus Christus". Een Nederlandse vertaling wordt begin 2025 verwacht.

Pastorie opvangplaats

Sinds medio oktober wonen er zo'n zestien Oekraïense vluchtelingen in de pastorie op Wieringen. Met hulp van vele vrijwilligers is de leegstaande pastorie gereedgemaakt voor de opvang van de Oekraïners.

A black and white close-up portrait of a middle-aged man with a slight smile, looking upwards and to the left. The lighting is dramatic, highlighting the texture of his skin and the contours of his face. He is wearing a dark, collared shirt.

Geloof

houdt **John van den Heuvel**
op 't rechte pad

't Kerstverhaal dat we in de kerk horen en in de kerststal is samengevat, kent ook een duistere kant. Het is niet enkel een verhaaltje van een pasgeboren baby, herdertjes, schaapjes, engeltjes en de wat mysterieuze magiërs. Matteüs verhaalt ook over de kindermoord van Bethlehem door koning Herodus. En wie op Tweede Kerstdag naar de kerk gaat, hoort in de Schriftlezingen over de steniging van de eerste martelaar Stefanus en spreekt Jezus over rechtbanken en dergelijke. **SamenKerk sprak met misdaadjournalist John van den Heuvel over Kerstmis, geloof en de onderwereld.**

H

oe werd bij u thuis kerst gevierd?

Van den Heuvel: "Kerstmis werd vroeger bij mij thuis echt gevierd. Het huis was versierd. Ik herinner mij goed dat mijn moeder met de kerstdagen er iets bijzonders van maakte. Er kwam wat extra's op tafel, anders dan de rest van het jaar. Nu was de decembermaand voor mij als kind extra fijn, want ik kreeg van de Sint cadeautjes en ook op Tweede Kerstdag, omdat ik dan jarig ben. We gingen als gezin ook naar de kerk en ik was vele jaren misdienaar in onze parochie. Dus ook met Kerstmis, in een stampvolle kerk, weet ik nog."

Een mooie jeugd?

"Zeker. Maar toch ook met wat bijzonderheden. Ik heb een Marokkaanse vader die ik verder nooit heb gekend. Mijn moeder was ongehuwd zwanger geworden. Dat was begin jaren zestig. Mijn moeder heeft me eens verteld hoe ik overdag - we woonden toen nog in Amsterdam - door nonnetjes werd opgevangen, zodat mijn moeder kon werken. Ik heb een mooie jeugd gehad met veel liefde van mijn gelovige moeder en van mijn stiefvader, die toen ik twee jaar was in mijn leven kwam. We woonden in Eindhoven in een vertrouwde katholieke omgeving, met de kerk en de pastoor, de katholieke school, enzovoort. Rond mijn puberteit ging ik niet meer met mijn moeder mee naar de kerk. Dat is dan niet meer stoer. Er kwamen andere dingen voor in de plaats.

John van den Heuvel is misdaadjournalist bij dagblad 'De Telegraaf' en bij het tv-programma 'RTL Boulevard'. Ook maakt hij tv-programma's zoals 'Ontvoerd'. Hij is getrouwd en heeft drie kinderen. Hij wordt Tweede Kerstdag 62 jaar.

Daardoor kwamen, zoals bij zoveel mensen, kerk en geloof wat op de achtergrond te staan. Ik had het druk met mijn werk, had een goede loopbaan, een mooi huis, er was geld en voorspoed. Het ging ons voor de wind en waren amper met God bezig, zeg maar."

"Mijn vrouw Marriëte en ik zijn wel voor de kerk getrouwd, maar in die periode was geloof niet zo aanwezig. De doop van onze kinderen bracht een ommekeer. We wilden hen toch iets meegeven

van het geloof. Daarbij speelde ook mee dat ons eerste kindje, Kirsten, levenloos is geboren. Dat is dit jaar 33 jaar geleden. Deze gebeurtenis was erg ingrijpend voor mijn vrouw en mij. Er waren daarnaast ook andere grote tegenslagen, zowel privé als op mijn werk, die vooral mentaal hun weerslag hadden op mij. Ik merkte dat ik weer terugviel op dat wat mij in mijn jeugd veel vreugde, troost en kracht gegeven had. Het is aan mijn vrouw Mariëtte te danken dat ik weer meer naar de kerk ben gegaan, waardoor ik de mooie en fijne kant van het geloof herontdekte. En tot op de dag van vandaag gaan we met enige regelmaat naar de H. Mis."

Wat geeft het geloof u?

"Heel veel, zoals rust en bezinning, maar ook troost. Het uur dat ik in de kerk zit, is een uur van nadenken en reflecteren. De Schriftlezingen en soms ook de preek houden mij een spiegel voor wie ik ben en wat ons in het leven overkomt. Ik overweeg wat er op dat moment in mijn leven en in dat van anderen gaande is. Ik bid voor mezelf en anderen. En ik dank en bedank,

heel bewust. Want ik besef heel goed dat er veel is in mijn, in ons leven, om dankbaar voor te zijn, dat we bevoorrecht zijn. Mijn geloof geeft mij ook een gevoel van bescherming. God waakt over mij, net als mijn overleden moeder. We leven vanwege mijn werk met beveiliging, maar ik voel ook een goddelijke bescherming. Daarom bidden we ook expliciet voor mijn beveiligers.”

Uw geloof houdt u staande?

“Ja, absoluut. En daar ben ik heel dankbaar voor. Het houdt me op het rechte pad. Ook om te blijven groeien in geloof en als mens, door fouten te erkennen (ik kan soms wat ongeduldig zijn), het leren goed te maken met mensen, enzovoort. Mijn katholieke geloof helpt mij een beter mens te willen worden. Ik ben het zeker niet met alles van de Kerk eens, maar dat is wat anders. Neem nu het misbruikschandaal. Voor veel mensen was dat reden om zich te laten uitschrijven. Mijn vrouw en ik hebben dat niet gedaan, maar dat wil ook niet zeggen dat we het goedkeuren of zo, of we het ermee eens zijn als een soort van stilzwijgende toestemming. Zeker niet.”

Iedere krant of magazine heeft een misdaad-journalist. U staat bijna dagelijks aan de desk bij RTL-Boulevard of zit aan de talkshowtafels en u heeft meerdere misdaadprogramma's (gehad). Waarom zoveel aandacht voor misdaad en criminelen en verheerlijken we criminelen niet daarmee?

“Net als in de Bijbel hoort criminaliteit bij het leven, de zelfkant van de samenleving. Iedereen heeft er mee te maken en we kunnen het niet ontkennen of wegstoppen. Drugsgebruik zorgt ook voor een criminele drugsoorlog met explosies bij woonhuizen en

het vermoorden van kroongetuigen, advocaten en collega journalisten. En die explosies kunnen ook in jouw straat gebeuren. Kortom, het is er gewoon. Maar aan het ophevelen van criminelen doe ik absoluut niet mee. Criminaliteit maakt veel kapot en het is een jammere kant van onze samenleving.”

Sommige gedetineerden zijn heel religieus.

Het is bekend dat maffialeden dagelijks naar de Mis gaan bijvoorbeeld. Waarom, denkt u?

“Ja, waarom? Geen enkel idee. Neem Ridouan Taghi of Said Razzouki (de tweede man van de Taghi-bende - red.), dat zijn gelovige moslims, die óók meerdere mensen hebben laten vermoorden in die drugsoorlog. Razzouki verbleef in Colombia en ging daar veel naar de moskee. Dat moskeebezoek leidde uiteindelijk tot zijn arrestatie. Of neem woonwagenfamilies, voor wie het geloof heel belangrijk is en sommige van hen een flink strafblad hebben. Het is voor mij een grote vraag, maar ik kan me voorstellen dat als het leven zwaar is of complex, geloof je kan helpen. Misschien wel vergelijkbaar als mijn persoonlijk leven. Het is inderdaad een interessant gegeven.”

Hoe gaat u dit jaar Kerstmis vieren?

“We vieren Kerstmis altijd met ons gezin. Dit jaar vieren we het kerstfeest thuis. We gaan ook naar de kerk. Voor mijn vrouw en mij zijn de kerstdagen de meest waardevolle momenten van het jaar met ons gezin samen.”

Heeft u nog een kerstwens?

“Oh... even denken. Wat mij als eerste te binnen schiet nu is de toegenomen polarisatie in onze samenleving, waar-

bij we steeds minder luisteren naar het verhaal en de argumenten van een ander en ons eigen gelijk overschreeuwen. En ik zeg eerlijk, ik heb mij daar ook wel eens schuldig aan gemaakt. Laten we het komende jaar meer naar elkaar proberen te luisteren. Ik neem mij voor dat te doen. Het kan niet anders dan dat dit beter is voor onze samenleving. Ik wens iedereen tot slot een Zalig Kerstmis en fijne dagen.

En u een fijne verjaardag. ■

Eric van Teijlingen

Bekijk hier de uitzending 'Adieu God' terug, waarin John van den Heuvel in gesprek met Thijs van den Brink openhartig praat over zijn geloof.

Kom eens kijken en een Familiezondag ervaren in Almere, Diemen, Heemskerk, Heemstede, (heiligdom) Heiloo, Schagen, Uithoorn, Wognum of Zaandam.

Familiezondag

De kinderkerstviering was weer enorm geslaagd. De kinderen vonden het leuk en naar de kerk gaan is zo gek nog niet. Maar hoe gaan we daar in 2025 mee verder? Is er niet iets speciaals voor gezinnen en kinderen? Jazeker: de Familiezondag.

Geweldig voor het hele gezin!

Foto: Gezinspastoraat bisdom

We hopen jou, hoe jong of oud je ook bent, welkom te heten op de Familiezondag in een van de vele kerken in Noord-Holland. Familiezondag is samen als gezin en met je familie groeien in geloof. Samen vieren. Samen ontmoeten. Samen spelen. Samen het geloof ontdekken. Tijdens een Familiezondag is er extra aandacht voor ontmoeting en geloofsvragen voor alle leeftijdsgroepen. En dus ook voor jou. En daarbij leer je andere kinderen en ouders, andere gezinnen kennen, die ook naar de kerk gaan. Want geloven doe je altijd samen.

Iets voor de eigen parochiekerk?

Bouw mee! De Familiezondag brengt gezinnen samen, zelfs over dorps- en parochiegrenzen heen. Het Gezinspastoraat van het bisdom kan ouders of een parochie helpen bij het opzetten van deze vorm van gezinsvieringen met een draaiboek, een geschikt catecheseaanbod en uitwisseling van 'best practices'.

Wat kun je verwachten?

Een Familiezondag heeft een programma dat circa drie uur duurt. De H. Mis vieren we samen en er is een eigen programma voor verschillende leeftijdsgroepen, waarin je met elkaar ons geloof verdiept. Familiezondag wordt altijd gezellig afgesloten, bijvoorbeeld met een maaltijd.

Voor iedereen

De familiezondag is iets vóór iedereen en ván iedereen, dus ook voor mensen, die al lang niet meer de kerk hebben bezocht. Het is ideaal voor gezinnen met kleine kinderen, voor families van kleinkind tot en met opa en oma. Samen bouwen we aan een (geloofs)gemeenschap, waarin iedereen zich thuis kan voelen, om de zondag wat meer als zondag te vieren. Wees welkom! ■

Jeroen en Marleen van Kreij

www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/familiezondag
mvankreij@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

PORTA SANTA

Iedere vijftwintig jaar kent de Kerk een Heilig Jaar of Jubeljaar. Het was paus Bonifatius VIII, die in 1300 het eerste katholieke jubeljaar afkondigde. De oorsprong ligt in het Oude Testament, waar de Israëlieten om de vijftig jaar een jubeljaar vierden, met als doel de gelijkheid, gerechtigheid en maatschappelijke vrede te herstellen. In een Heilig Jaar in de Rooms-Katholieke Kerk staat de verzoening tussen de mensen onderling en tussen mens en God centraal.

A

an het begin van de kerstnacht mis in de Sint-Pieterskerk opent paus Franciscus de 'Porta Santa', de Heilige Deur van deze kerk, en daarmee het Heilig Jaar 2025. Normaal is deze deur aan de binnenzijde van de basiliek dichtgemetseld, opdat niemand er doorheen zou kunnen. Alleen in een Heilig Jaar is deze speciale deur geopend, net als in de Sint Jan van Lateranen (de kathedraal van Rome), de Sint Paulus-buiten-de-Muren (waar het graf is van Sint Paulus) en de Santa Maria Maggiore. De Heilige Deur verwijst naar Jezus zelf: 'Ik ben de deur. Als iemand door Mij binnengaat zal hij worden gered: hij zal in- en uitgaan en weide vinden' (Joh. 10,9). Het Heilig Jaar loopt tot 6 januari 2026 als de Heilige Deur in de Sint-Pieterskerk weer voor vele jaren gesloten wordt.

Joodse oorsprong

Een Heilig Jaar in de katholieke Kerk vindt haar oorsprong in het joodse 'jobeljaar' naar het Hebreeuwse woord *yobhel*, waarvan ons woord 'jubel' is afgeleid. Elke zeven jaar was er bij het joodse volk een sabbatjaar. Een jaar van rust en gebed. Zes jaren mocht het land bebouwd worden, het zevende jaar gunde men het land rust. In zo'n jaar werd er niet ingezaaid en werd de wijngaard niet gesnoeid. Na zeven sabbatjaren, dus in het vijftigste jaar, was er telkens een Jubeljaar, met als bedoeling dat bijvoorbeeld alle verkocht bezit weer terug ging naar de

Pelgrims van Hoop

oorspronkelijke eigenaars en slaven werden vrijgelaten. Het joodse volk maakte zo duidelijk dat de mens slechts vruchtgebruiker van de aarde is en dat God de enige en uiteindelijke eigenaar is.

Vanaf 1300 ook in de Kerk

In navolging van dit gebruik kondigde paus Bonifatius VIII in 1300 een Jubeljaar of Heilig Jaar af. Hiermee gaf hij een pastorale reactie van goddelijke vertroosting op de grote hoeveelheid ellende, die de christenheid te verduren had, zoals oorlogen en de pestepidemie. Paus Bonifatius riep de christenen op massaal naar Rome te pelgrimeren, waar zij na het bidden bij de graven van de apostelen de pauselijke zegen in ontvangst konden nemen. Sinds het Heilig Jaar 1500 wordt om de vijftwintig jaar een Heilig Jaar gehouden en bevinden zich in de vier hoofdbasilieken Heilige Deuren. Het laatste Heilige Jaar was bij de millenniumwisseling in het jaar 2000. Daarnaast kan de paus een extra of buitengewoon Heilig Jaar uitroepen, zoals in 2016 (Jaar van de Barmhartigheid). ■

Beleef het Heilig Jaar 2025...

www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/jubeljaar2025
www.rkkerk.nl/jubeljaar

Belangrijke data in

2025

**schrijf
ze op!**

Opening Heilig Jaar in ons bisdom

Zondag 29 december 2024

H.-Bavokathedraal (Haarlem)

Zie voor programma pagina 24.

Betekenis van het Heilig Jaar

Maandag 20 januari 2025

**(20.00 uur) Bisschopshuis (Leidse-
vaart 146 Haarlem)**

Lezing door pater M. Barta f.m.m.

Info: www.koepelkathedraal.nl

Ontmoeting religieuzen

Zondag 2 februari 2025

**Huize Agnes (Egmond aan Zee) |
Huize Bosbeek (Heemstede)**

Veertigdagentijd

Voor het gehele Heilig Jaar is een jubeljaaraflaat te verkrijgen op de volgende locaties: de H.-Bavokathedraal (Haarlem), de H.-Nicolaasbasiliek (Amsterdam), heiligdom O.L.V. ter Nood (Heiloo), de Lourdeskapel (Zwaag) en de St.-Vituskerk (Hilversum).

Ontmoeting diakens en catechisten

Zondag 18 mei 2025

H.-Bonifatiuskerk (Almere)

Dekenaat op bedevaart naar O.L.V. ter Nood in Heiloo

In de maanden juni en september maken de tien dekenaten van het bisdom een bedevaart naar

O.L.V. ter Nood (Heiloo). Een bijzondere dag voor de parochies.

Ontmoeting nieuwe katholieken

Zaterdag 7 juni 2025

H.-Bavokathedraal (Haarlem)

Alle volwassenen die de afgelopen jaren zijn gedoopt en tot de Kerk toegetreden als ook hen die met Pasen 2025 worden gedoopt, worden uitgenodigd voor een speciale dag van ontmoeting.

Feest van de Geest

**Zondag 8 juni (Pinksteren) of
maandag 9 juni 2025**

Parochies in het bisdom vieren samen het Feest van de Geest en (daarna) zijn alle kerklocaties open voor bezoek en leuke activiteiten.

Ontmoeting vormelingen (Bavo-dag)

Zaterdag 21 juni 2025

H.-Bavokathedraal

Alle vormelingen komen bijeen voor hun eigen feest, de Bavo-dag.

Misdienaarsdag

Zaterdag 13 september 2025

Oudenbosch

Alle misdienaars en acolieten uit heel Nederland komen samen rond de basiliek van Oudenbosch.

Bisdomdag – een feest voor het hele bisdom

Zaterdag 4 oktober 2025

H.-Bavokathedraal (Haarlem)

Het Bavofeest voor het bisdom voor alle parochies, pastores en parochianen met een infomarkt, workshops, catechese, ontmoeting, kinderprogramma en feestelijke eucharistieviering.

Eeuwfeest Ziekenapostolaat

Zaterdag 1 november 2025

H.-Bavokathedraal (Haarlem)

Met een pontificale hoogmis wordt herdacht dat pastoor L. Willenborg van Bloemendaal in 1924 het Ziekenapostolaat oprichtte.

Sluiting Heilig Jaar in het bisdom

Zondag 28 december om 10.00 uur

H.-Bavokathedraal (Haarlem)

Die dag wordt in alle bisdommen over de hele wereld het Heilig Jaar 2025 in het bisdom officieel door de bisschop gesloten. De paus zal op 6 januari 2026 met het sluiten van de Heilige Deur in de Sint-Pieterskerk het Heilig Jaar formeel sluiten.

Wijzigingen voorbehouden. Actuele informatie op de bisdomwebsite.
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/jubeljaar2025

Mgr. Jan Hendriks stuurde alle parochies en parochianen een brief over het Heilig Jaar. Lees de brief hier terug:
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/jubeljaar2025

Licht in de duisternis

De grote kerststal van Beverwijk

Iedere kerk heeft een kerststal en thuis hebben we er ook eentje staan. Uiteraard niet zo groot als in Beverwijk. Sinds september hebben zo'n veertien vrijwilligers, vrouwen en mannen, in de Agathakerk in Beverwijk gewerkt aan deze grote kerststal van maar liefst vijftwintig meter. Maar dan staat er ook wat. Ze verwachten ruim achtduizend bezoekers.

De parochie van Beverwijk vierde dit jaar dat 100 jaar geleden, in mei 1924, de St.-Agathakerk werd geconsacreerd en in gebruik genomen.

D

e kerststal is dit jaar samengesteld en ingericht met als thema 'Licht in de duisternis?'. De huidige situatie in de wereld, maar ook in onze eigen omgeving, roept bij ieder van ons wel eens de vraag op: Zal er ooit een

einde komen aan alle geweld en onverdraagzaamheid in onze samenleving dichtbij en ver weg. Komt er ooit licht aan het eind van de tunnel? De geboorte van Jezus toen in Bethlehem is voor ons in 2025 nog steeds een anker voor ons geloof in een vreedzame toekomst en geeft ons hoop en vertrouwen dat het eens de goede kant zal opgaan.

De geboorte van Jezus is voor ons in 2025 nog steeds een anker voor ons geloof in een vreedzame toekomst

Foto's: Stichting Kerststal Agatha

In de grote kerststal zijn drie tafereelen te bezichtigen.

Het stadje Bethlehem maakt zich op voor een grote toeloop vanwege de naderende volkstelling, die keizer Augustus had uitgeschreven. Ook Jozef en Maria moesten naar de plaats, waar hun voorouders vandaan kwamen en zij gingen op weg naar Bethlehem.

Prominent is de stal met daarin de kribbe, Jozef en Maria, de os en de ezel, schapen en pluimvee alsmede

herders en kinderen. In het dak van de stal bevindt zich een opening waardoor zich een lichtstraal boort, die precies op de kribbe schijnt. Want Jezus is het licht in onze duisternis.

In het derde tafereel zien we Schriftgeleerden met de boekenrollen, die zij bestuderen.

Daarin staan de oude profetieën beschreven over een nieuwe koning, die geboren zal worden. De drie wijzen die de ster volgden, kwamen naar Bethlehem toe om vervolgens te vernemen waar de nieuwe koning was geboren. ■

St.-Agathakerk (Breestraat 93, Beverwijk)
www.stichtingkerststalsttagathakerk.nl

Tot en met 5 januari 2025 is de kerststal dagelijks te bezoeken van 12.00 tot 15.30 uur.

Amsterdam

In 2025 wordt het 750-jarig bestaan van de stad Amsterdam gevierd. Dit jubileumjaar loopt nog tot 27 oktober aanstaande. Want op die dag in 1275 verleende graaf Floris V van Holland de bewoners van Amestel-ledamme een zogeheten tolprivilege. Dit historische document is de oudste vermelding van de stadsnaam. Het echte begin van de stad is overigens verbonden met de Kerk.

↑ Tolprivilege gedateerd 12 oktober 1275 van graaf Floris V van Holland, dat in het Stadsarchief wordt bewaard. (foto: Stadsarchief Amsterdam)

Op 4 mei jl. sprak paus

Franciscus een delegatie uit Amsterdam toe. Lees hier zijn toespraak.

raaf Floris V bepaalde met dit tolprivilege van oktober 1275 dat "lieden die nabij de Amstel-dam verblijven" (in de originele Latijnse tekst: *homines manentes apud Amestelledamme*) in zijn gebied geen tol hoeven te betalen. Amsterdam

was in 1275 niet meer dan een kleine nederzetting, dat tot de gebieden van de bisschop van Utrecht behoorde. Mede dankzij deze vrijstelling wist Amsterdam uit te groeien tot belangrijke handelsstad. Het was de basis van alle latere rijkdom en macht.

Grond van de Kerk

De oorsprong van Amsterdam gaat terug naar rond het jaar 1000 als boeren en vissers uit het moerassige Waterland zich vestigden rondom de rivier de Amstel, die uitmondde in het IJ. Op de oevers van de Amstel en het IJ bouwden ze hun huizen en een kerk, de huidige Oude Kerk. Het land waarop deze eerste kerk en huizen werden gebouwd, werd geschonken door de bisschop van Utrecht.

Tussen 1250 en 1275 werd er in de rivier de Amstel een dam geplaatst, wat uiteindelijk leidt tot de stadsnaam 'Amstelerdam' en later tot Amsterdam. Door de dam in de Amstel ontstond er een open zeehaven genaamd Damrak en een binnenhaven (Rokin) met een marktplein wat wij nu kennen als de Dam.

Stadsrechten van de bisschop

Begin 1300 verleende bisschop van Utrecht Gwijde van Henegouwen stadsrechten aan Amsterdam, waardoor Amsterdam definitief een Hollandse stad werd. Door de toenemende handelscontacten in de veertiende eeuw met voornamelijk de Scandinavische landen groeide Amsterdam snel. Er werden grachten gegraven en wallen opgeworpen. Op deze wallen ontstonden voornamelijk handelshuizen voor graan, hout en bier. Ook de bevolking groeide snel. Rond 1400 telde Amsterdam drieduizend bewoners.

Keizerskroon

In 1345 vond in de Kalverstraat een eucharistisch wonder plaats, later bekend geworden als het 'Mirakel van Amsterdam', waardoor Amsterdam ook een echte pelgrimsstad werd. In die tijd telde de stad meer dan twintig kloosters. Keizer Maximiliaan I van Oostenrijk pelgrimerde zelf ook naar de 'Heilige Stede' en gaf op

11 februari 1489 het recht om de keizerskroon boven het stadswapen te voeren. Door dit recht en het bezoek van vele pelgrims, groeide de bekendheid van Amsterdam.

Alteratie van Amsterdam

Tijdens de Reformatie bleef Amsterdam vasthouden aan de katholieke principes. Met de alteratie (de naam voor de omwenteling in Amsterdam - red.) werd op 26 mei 1578 het katholieke stadsbestuur afgezet en grepen calvinisten de macht. Handelsbelangen speelden een belangrijke rol bij de ommezwaai, omdat Amsterdam geïsoleerd raakte en andere steden de handel dreigden over te nemen. De katholieke religie werd vanaf dat moment niet meer openlijk in de stad toegestaan, maar vele Amsterdammers bleven hun katholieke geloof trouw. 'Onze Lieve Heer op Solder' was een van de vele schuilkerken, waar ze kerkten. Ze is nog steeds de stille getuige van hoe katholieken in die tijd hun geloof op verborgen wijze praktiseerden.

Vele Amsterdammers bleven hun katholieke geloof trouw

Multireligieus

Inmiddels is er veel veranderd. Amsterdam staat vandaag de dag bekend als een van de meest geseculariseerde steden van de wereld, maar ook als meest multiculturele en multireligieuze. Door een grote trek vanuit de regio naar Amsterdam, maar ook vanwege de vele migrantenparochies mag de Katho-

lieke Kerk in Amsterdam zich verheugen in een nog steeds grote participatie van gelovigen. Er bestaat een uitstekende samenwerking met alle andere christelijke kerken en er is een goed contact met de joodse gemeenschap en de moslimgemeenschap. Met elkaar proberen ze bij te dragen aan een klimaat van wederzijds respect en zetten zij zich gezamenlijk in voor de hulp aan kwetsbaren en hulpbehoevenden, samen met de burgerlijke overheid. De werken van barmhartigheid, die de verschillende religieuze stromingen in onze stad hoog in het vaandel hebben staan, zijn daarbij leidend.

Voor kerken en andere religieuze gemeenschappen is een bijzondere taak weggelegd om in deze tijd van verharding en individualisme, het bezielde verband dat onze samenleving zo nodig heeft, opnieuw zin en inhoud te geven. Het 750-jarig jubileum van onze stad biedt daar een uitgelezen kans toe. ■

Eric Fennis

Eric Fennis is pastoor-deken van Amsterdam.

Marcel Poorthuis is emeritus-hoogleraar in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University.

De tijd is een wonderlijk iets: iedereen heeft er mee te maken, maar als we haar moeten omschrijven lukt het niet. Het verleden wás, maar ís niet; de toekomst is er nóg niet. Het heden lijkt een ongrijpbaar nu. De wijsheid van de liturgie

biedt een handvat: de geboorte van Christus is niet alleen maar een gebeurtenis lang geleden, maar is nu: *hodie Christus natus est* (heden is Christus geboren) is de boodschap van de engelen. Het lijkt vreemd om Christus telkens weer als pasgeboren kind te gedenken, maar daarin schuilt nu juist de kern van het kerstfeest. "Al was Christus duizend maal in Bethlehem geboren, als Christus niet in ons hart geboren wordt, baat het ons niets", zegt de mysticus.

Het geloof maakt telkens weer alles nieuw, biedt telkens weer de mogelijkheid om opnieuw te beginnen. Het lijkt er op dat niet het verleden met alle zwaarte het leven van ons gelovigen bepaalt, maar juist de toekomst. Vergeving is een act waardoor het verleden werkelijk achter ons gelaten kan worden en waardoor een nieuw begin mogelijk wordt, een toekomst verfrissend als de eerste dagen van de schepping, ja een opnieuw geboren worden. Filosofen zoals de Joodse denker Hannah Arendt mogen graag spreken van 'nataliteit'. Ze bedoelen daarmee dat de tijd zelf geen grauwe stroom is van zich eindeloos voortslepende momenten in een steeds ouder wordende wereld. De toekomst komt op ons toe als nieuw leven, als een goddelijk geschenk. Wij mogen wat ons bezwaart en belast afleggen door ons open te stellen voor de Ander.

De weken van de Advent bevatten de belofte van steeds meer licht. Licht dat ons geschonken wordt door het Christuskind, het Licht der wereld, maar ook licht dat wij mogen verspreiden. Jullie zijn het licht van de wereld, zegt het evangelie stoutmoedig. Laten we dan ook de kersttijd concreet gebruiken om te bezien waar wij licht kunnen verspreiden: staan we op goede voet met onze familie en vrienden? Of zijn er nog donkere plekken, die ons het zicht op de ander belemmeren? Donkere plekken waarvan vaak niemand meer weet hoe die zijn ontstaan, maar die het stralende licht van Kerstmis kunnen verduisteren. Laten we ons deze 'verjongingskuur' niet ontnemen,

Wij zijn de tijden

Het lijkt er op dat niet het verleden met alle zwaarte het leven van ons gelovigen bepaalt, maar juist de toekomst

die voor oud en jong zo effectief is! Zo concreet is Kerstmis: de geboorte van het Christuskind, het Licht van de wereld, gebeurt op Kerstmis, gebeurt vandaag:

Hodie Christus natus est.

Heden is u een redder geboren, Christus de Heer! ■

Voedzame gewassen voor gezonde families

Op Flores, Indonesië, is rijst de basis van de maaltijd. Maar rijst heeft veel water nodig en dat is er steeds minder.

Adventsactie steunt partners die gezinnen helpen bij het opnieuw ontdekken van traditionele gewassen, zoals sorghum, dat veel minder water nodig heeft dan rijst en net zo voedzaam is. De wijsheid van oude technieken helpt zo mensen om te overleven in een veranderende wereld.

Helpt u mee?

Doneer eenvoudig
via de QR-code

www.adventsactie.nl

IBAN: NL89 INGB 0653 1000 00

ADVENTSACTIE

EEN CAMPAGNE VAN VASTENACTIE

we zien elkaar op

Kerkplein

Heb jij de Kerkplein-app al?

Landelijke
online ontmoetingsplek
voor actieve kerkmensen

Een initiatief van De Zalige Zalm

Download nu de gratis app

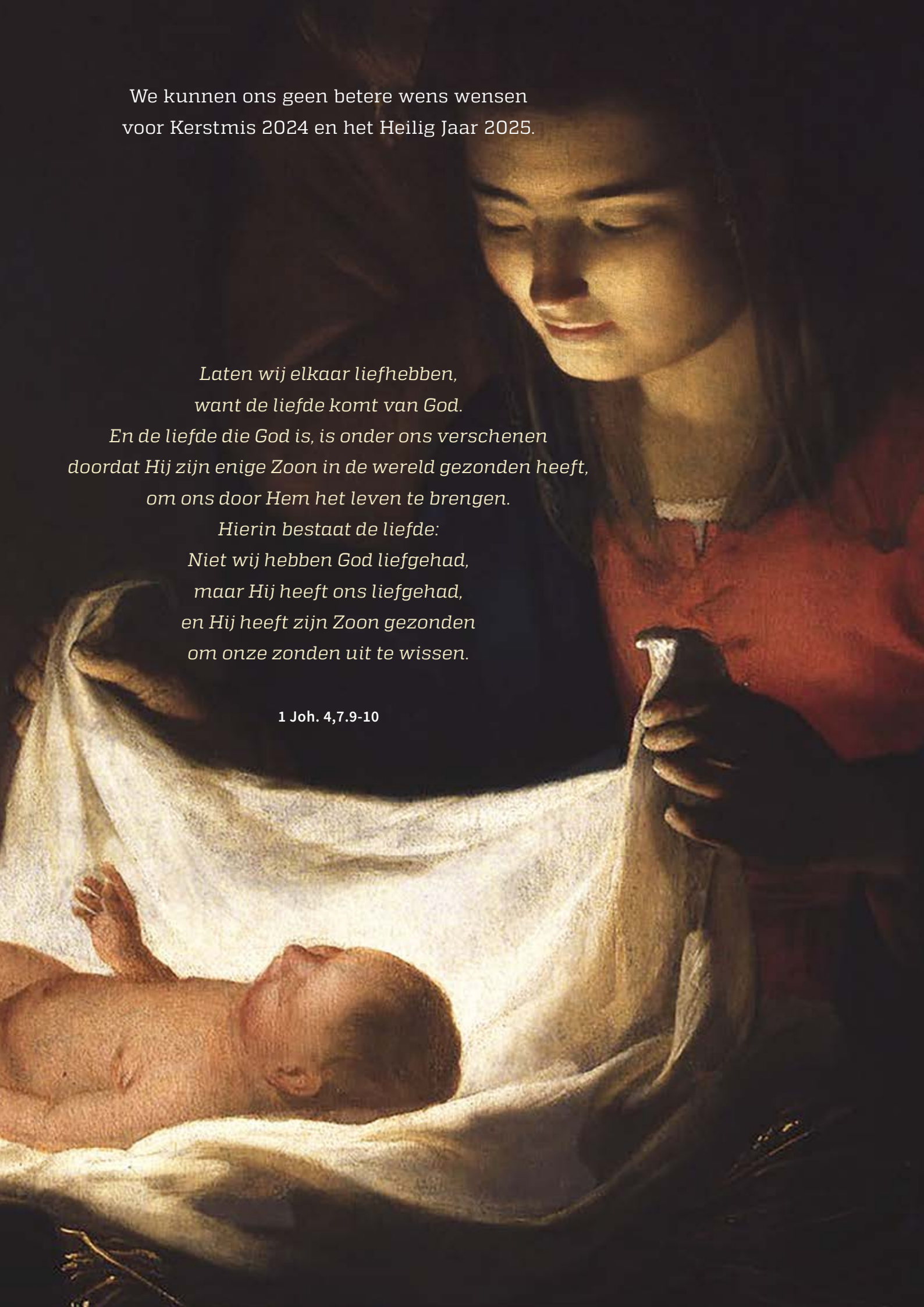
Available on the
Google Play

Download on the
App Store

Laten we elkaar
liefhebben...

We kunnen ons geen betere wens wensen
voor Kerstmis 2024 en het Heilig Jaar 2025.

*Laten wij elkaar liefhebben,
want de liefde komt van God.*

*En de liefde die God is, is onder ons verschenen
doordat Hij zijn enige Zoon in de wereld gezonden heeft,
om ons door Hem het leven te brengen.*

*Hierin bestaat de liefde:
Niet wij hebben God liefgehad,
maar Hij heeft ons liefgehad,
en Hij heeft zijn Zoon gezonden
om onze zonden uit te wissen.*

1 Joh. 4,7.9-10

Iedereen een thuis. U heeft de sleutel.

Je eigen vaste plek, met je eigen spulletjes. Ruimte om jezelf te zijn, te mogen zijn. Dát maakt van een huis een thuis. En dat is een onmisbare zekerheid in het leven. In ons land zijn er helaas meer dan 1 miljoen mensen die juist dat moeten missen. Daar kunt u met uw huis iets aan doen. Door uw huis na te laten aan Kansfonds als u er straks niet meer bent.

Kansfonds biedt sterke – en vaak verrassend simpele – oplossingen voor complexe problemen. En we zetten een vliegwiel op wat werkt. Zo weten we mensen een thuis te geven. Help ons thuisgeven. Laat uw huis (of een gedeelte daarvan) na aan Kansfonds. Kijk op www.kansfonds.nl/nalaten of bel (035) 624 96 51 en vraag het gratis boekje *Wat is thuis* aan.

Wat is thuis? Lees de inspirerende verhalen en overdenkingen.

Een thuis lijkt zo vanzelfsprekend, je zou bijna vergeten hoe belangrijk het is. Totdat je de verhalen leest van mensen die geen thuis hebben. Hoe leven zij? Hoe houden zij hoop? En wat betekent Kansfonds voor hen? Vraag het gratis boekje *Wat is thuis* aan.

Leo Fijen is ambassadeur van uitgeverij Adveniat en oud-presentator van de geloofsgesprekken van de KRO-NCRV op de zondagochtend.

In kloosters en abdijen zijn de complete (het laatste getijdengebed van de dag - red.) me het meest dierbaar. Omdat de dag wordt teruggegeven aan God en omdat de broeders of zusters buigen voor de Schepper van hemel en aarde en in nederigheid gezegend worden voor de nacht. En die zegen wordt uitgedrukt met eeuwenoude tekens van gewijd water en heilige woorden. Die buiging, de besprenkeling en het verdwijnen in de donkere kloostergangen, het geeft zo goed weer wat de zegen ten diepste is: zij schept en verandert de werkelijkheid, zij verbindt het dagelijkse verhaal van mensen met de stilte van de nacht. Zij maakt je in de intimiteit van het donker deelgenoot van de grotere wereld van God. Zo geeft de zegen ook ruimte voor de nacht. En wat daar in de zegen na de complete gebeurt, dat geldt voor alle andere zegeningen in ons leven. Voor de maaltijd, voor het werk, voor een pelgrimage, voor een zieke naaste.

Aangezicht naaste en God

De zegen is er namens God, altijd in het aangezicht van de naaste. Zo drukt de zegen ook goed uit dat geen mens zonder de ander kan leven en ook niet kan groeien zonder het aangezicht van de naaste en van God. De zegen zegt zoveel over het wezen van ons geloof en onze zoektocht: waar je ook bent, wat je functie of levensgeschiedenis ook is, hoe oud of jong je ook bent, je bent een kind van God, een geliefd kind van God. En dat kind wil en mag groeien. Die groei wens ik ieder toe bij het begin van het nieuwe jaar. Laat je daarom zegenen en word als nieuw. En voordat je de zegen van God over je laat neerdalen, doe wat ik ooit leerde in het klooster: Toon je gebalde vuisten, laat al je verdriet en boosheid los door je handen te openen, draai je handen om, geef je lege handen aan God en sluit vrede en vriendschap door te bidden. Dan kan God je zegenen en word je als nieuw.

Zegen

Mooier kun je het Heilig Jaar niet beginnen. Je eigen verhaal wordt verbonden met een groter verhaal, dat van God met mensen en van mensen met God. Dat geeft ruimte en relativering in je eigen bestaan. De dingen die je doet en meemaakt, ze hangen niet meer als los zand aan elkaar. Je leven wordt daarmee meer dan een aaneenschakeling van toevallige momenten.

Zegen van God in 't Heilig Jaar

je bent een geliefd kind van God, dat wil en mag groeien. Die groei wens ik ieder toe bij het begin van het nieuwe jaar

Je bent nooit alleen. Je vraagt de zegen van God. En die zegen betekent in het Hebreeuws letterlijk: groeikracht vermeerderen. Als God me nabij is en me zegent, laat Hij me groeien. Op het sterfbed, na een conflict in de familie, bij het begin van een nieuwe uitdaging. Of als een nieuw jaar ons wacht, een Jubeljaar, een Heilig Jaar. Wie wil er dan niet gezegend zijn?

Daarom eindig ik met de zegen over ieders huis:

*Heer, onze God,
wij vragen uw zegen over onze woning
dat ieder zich daar echt thuis kan voelen
en er ruimte is voor vrede, warmte en bezieling.
Moge alles wat wij meemaken
gedragen worden door uw liefdevolle nabijheid.
Zegen alle kleine dingen, o God,
die zo eigen zijn aan ons huis.
Moge uw zegen rusten op ons
en op allen die hier aankloppen. ■*

Zondag 29 december

Opening Heilig Jaar 2025

Iedereen welkom in de Kathedrale
Basiliek Sint Bavo in Haarlem

Elke 25 jaar wordt er in de Rooms-Katholieke Kerk een zogeheten Jubeljaar of Heilig Jaar gehouden. Dit is een oude traditie om schoon schip te maken en met nieuwe energie de toekomst tegemoet te gaan. Het thema van het jubeljaar jaar 2025 is 'Pelgrims van Hoop'. Op 24 december opent paus Franciscus het Jubeljaar in Rome en de bisdommen wereldwijd volgen op zondag 29 december.

- 11.00 uur Bezoek aan de kerk, de kerktorens en Kerst in de Crypte. Tickets via www.koepelkathedraal.nl
- 15.00 uur Aanvang programma Opening Heilig Jaar (gratis toegang, gelegenheid tot aanbidding H. Sacrament en ontvangen sacrament van boete en verzoening).
- 15.30 uur Kerstliedjes zingen.
- 16.00 uur Eucharistieviering diocesane opening Heilig Jaar 2025.
- 18.00 uur Kerkdeuren sluiten.

De hele dag zijn in het kathedraalcafé koffie, thee, warme chocolademelk, glühwein en oliebollen verkrijgbaar.

14 dec t/m 5 jan

Kerst in de crypte

December, de maand van de winter, de feestdagen en de magie. De ondergrondse crypte van de KoepelKathedraal is omgetoverd tot een sprookjesachtig en magisch kersttafereel. Voor het hele gezin is er wel iets prachtigs te bekijken. Van kerstdorpen en kersttreinen tot wel 300 prachtige kerstgroepen en nog veel meer. Een speurtocht en warme chocolademelk maken het compleet!

Scan de
QR-code
voor tickets

Hopelijk een hoop pelgrims van hoop...

I

n het kerstverhaal wordt ook heel wat afgereisd: Maria en Jozef reizen van Nazareth naar Bethlehem, engelen dalen af van de hemel naar de aarde, herders gaan van de velden naar de geboortegrot en wijzen uit het oosten volgden een ster, die zij hadden gezien.

En er is ook de terugreis naar huis. Zo krijgen de Wijzen een teken uit de hemel om via een andere weg naar hun land terug te keren. Dat is precies wat een bedevaart met een mens doet. Je trekt van huis en haard naar een bijzondere plaats, die vaak wordt ervaren als een plek waar hemel en aarde elkaar raken. En dat maakt dat je als een ander mens, veranderd, weer naar huis terugkeert.

Rome in 't Heilig Jaar

- 26 april – 4 mei: Nationale bedevaart met de Nederlandse bisdommen. Samen met 700 pelgrims de Heilige Deuren bezoeken. Info: www.huisvoordepelgrim.nl (en dan: Rome 2025).
- 26 – 30 april: Familiebedevaart van het dekenaat Amsterdam voor gezinnen (met o.a. meer deelname aan de heiligverklaring van Carlo Acutis op zondag 27 april door paus Franciscus).
- 25 juli – 5 augustus: jongerenreis 'Vanuit 't hart naar 't hart' – een mini-Wereldjongerendagen speciaal op initiatief van paus Franciscus. Een week lang met jongeren Rome verkennen en het geloof vieren met jongeren. Info: info@jongbisdomhaarlem.nl
- 4 – 9 november: rond de feestdag van Sint Willibrord in Rome het Heilig Jaar vieren met unieke vieringen en ontmoetingen. Info: www.christoffelreizen.nl

Als 'Pelgrims van hoop' onderweg in het bisdom

Vanaf Pasen 2025 zijn bijzondere pelgrimsroutes af te leggen in alle bisdommen van Nederland. In Noord-Holland gaat het om:

- Amsterdam: 'Holy City Amsterdam': een bijzondere wandeltocht, pelgrimsweg, door de binnenstad

- van Amsterdam langs plekken van hoop, zoals kerken, museum O.L.H. op Solder en organisaties die diaconale zorg hebben voor de mensen (o.a. Sant'Egidio).
- Heiloo-Alkmaar-Egmond-Bergen: een wandel- en fietstocht (van circa 30 km) langs vijf religieuze locaties, zoals de Willibrordusput en de genadekapel O.L.V. ter Nood (Heiloo), de H.-Laurentiuskerk in Alkmaar (een eucharistisch wonder en de gedachtenis aan de Martelaren van Alkmaar), de H.H.-Petrus-en-Pauluskerk in Bergen (een eucharistisch wonder) en de Adelbertusakker en de Adelbertusabdij in Egmond.

Andere bestemmingen

- 8 – 10 juni: met de jubilerende Sint-Bonifatiusparochie (Zaandam) naar het graf van Sint Bonifatius (Fulda), waar op maandag 9 juni wordt deelgenomen aan het 'Fulda-fest', het patroonsfeest rond het graf van Bonifatius, met een H. Mis met bisschop Michael Gerder. Info: bonifatiusreis@gmail.com
- 12 juli: dagbedevaart naar HH. Martelaren van Gorkum (Den Brielle).
- 15 – 25 september: een unieke reis naar de Thomaschristenen in India (Indiase tradities met katholieke rituelen in verbondenheid met de paus). Info: dekenpastoor George Paimpillil@ziggo.nl
- Rond 1 oktober een lezersreis *SamenKerk* 'Met Sint Bavo naar Sint Bavo' in Gent (België). In het voorjaar wordt meer bekend over data en programma. ■

Fulda

In de laatste week voor Kerstmis worden in de doorweekse liturgie de gebeurtenissen verhaald, die voorafgaan aan de geboorte van Jezus. Van 17 t/m 24 december komen alle passages uit Matteüs en Lucas, omdat alleen zij een kindheids-evangelie hebben overgeleverd. Dit is een soort mini-evangelie aan het begin van hun grote verhaal, waarin ze onthullen dat Jezus van God komt. Beide evangelisten doen dit op geheel eigen wijze. Met deze Advent zijn we begonnen met het liturgische jaar C, waarbij in het zondagse evangelie het evangelie van Lucas centraal staat.

Jezus als kind volgens evangelist Lucas

H

et kindheidsverhaal van Lucas is twee keer zo lang als dat van Matteüs (939 versus 2.119 Griekse woorden). Hij verhaalt immers de aankondiging en geboorte van twee kinderen: Johannes

en Jezus. Zo zorgt Lucas voor een unieke situatie binnen het Nieuwe Testament. In zijn verhaal ontmoeten de Doper en Jezus elkaar al als ongebooren kinderen in de schoot van hun moeders en niet pas als volwassenen bij de rivier de Jordaan. Elisabeth verwijst hiernaar, wanneer ze tegen Maria zegt: "Zie, zodra de klank van uw groet mijn oor bereikte, sprong het kind van vreugde op in mijn schoot" (vers 1,44).

In deze prachtige scène van Maria's bezoek aan haar nicht Elisabeth in Lucas 1,39-45 komen verschillende karakteristieken van dit kindheidsevangelie samen. Lucas 1-2 beschrijft allereerst meer gebeurtenissen dan Matteüs 1-2. In Lucas vinden alle verhalen plaats binnen de grenzen van Israël, concreet in Nazareth, Bethlehem, Jeruzalem en een onbekende stad in Judea, waar Elisabeth en Zacharias wonen. Er is dus geen verblijf in Egypte, zoals in Matteüs. Daarnaast noemt Lucas ook meer personages: Zacharias en Elisabeth met hun burens en verwanten; Maria en Jozef, alsook hun familieleden en bekenden, die de karavaan vormen van Jeruzalem naar Nazareth; de engel Gabriël; de herders en de hemelse heerschare in de kerstnacht; Simeon, Hanna en de leraren in de tempel.

Unieke rol vrouw

In deze verhalen schenkt Lucas veel aandacht aan de persoon van de vrouw. Terwijl in Matteüs alleen Jozef actief optreedt en Maria niets doet en zegt, draait Lucas de rollen om: Jozef is puur passief en Maria spreekt en handelt. Niet haar verloofde hoort in een droom dat zij zwanger is van de heilige Geest, maar de engel Gabriël komt Maria dit hoogstpersoonlijk vragen. Het grote respect van Lucas voor vrouwen komt zo sterk naar voren: Maria wordt niet medegedeeld dat zij zwanger is, maar God vraagt via Gabriël of zij wil instemmen met dit goddelijk plan. Hij verlangt eerst haar jawoord om de moeder van zijn Zoon te worden.

Man en vrouw

Ook in de rest van zijn evangelie plaatst Lucas consequent vrouwen naast mannen. Opent zijn kindheidsverhaal met de aankondiging van Johannes de Doper aan Zacharias, later beschrijft hij een scène met de moeder van Johannes, die bezoek krijgt van Maria. Bij de presentatie van Jezus door zijn ouders in de tempel treedt naast de oude Simeon ook de profetes Hanna op. Verderop in het verhaal wordt deze tendens doorgetrokken. Zo vertelt de volwassen Jezus niet alleen de parabel over een mannelijke herder, die één schaapje kwijt is, maar ook over een vrouw, die haar drachme mist (Lc. 15,1-10).

Moeder Maria

De glansrol onder alle vrouwen speelt Maria. Zij is het grote voorbeeld voor de lezers van het Lucas-evangelie. Ze staat helemaal open voor Gods Woord. Ook al schrikt ze in eerste instantie van het bezoek

van de engel Gabriël en is zijn boodschap moeilijk te bevatten, de jonge vrouw legt haar leven vol vertrouwen in Gods hand. De bijzondere woorden, gezangen en bezoekjes rondom Jezus' geboorte maken diepe indruk op haar. Ze sluit alles in haar hart. Alleen Lucas beschrijft dit heel mooi, wanneer hij zegt: "Maria bewaarde alle woorden in haar hart en overwoog ze bij zichzelf" (vers 2,19, zie ook vers 2,51).

Blijdschap

Wie zoals Maria actief bezig blijft met Gods Woord krijgt goede zin. Zo iemand staat positief en vreugdevol in het leven. Terwijl het kindheidsevangelie van Matteüs nogal beangstigend en dreigend klinkt met de kindermoord in Bethlehem (Mt. 2,16-18) en de vlucht

naar Egypte (Mt. 2,13-15), staat in Lucas de blijdschap centraal. Alleen Simeons profetie dat Maria's ziel door een zwaard zal worden doorboord (vers 2,35) en de angst over de kwijtgeraakte Jezus (vers 2,48) hebben een ernstige toon. Lucas wil vooral de vreugde verkondigen, omdat Jezus de grote Redder van de wereld is. Zo zegt Gabriël tegen Zacharias: "Ge zult verheugd zijn en het uitjubelen en vele mensen

zullen zich over zijn geboorte verblijden" (vers 1,14).

Het eerste woord van dezelfde engel aan Maria is: "Verheug U, Begenadigde!" (vers 1,28). En de herders op het veld horen de engel van de Heer zeggen: "Vreest niet, want zie, ik verkondig u een vreugdevolle boodschap" (vers 2,10).

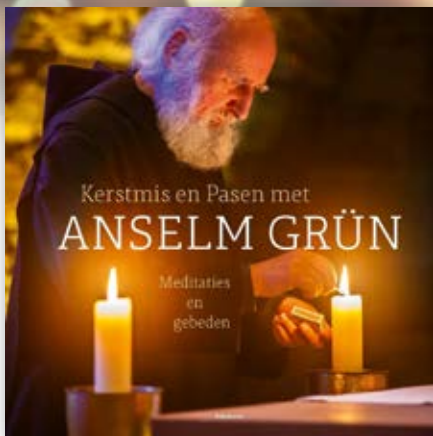
Drie lofzangen

De hemelse vreugde wordt beantwoord met aardse lofprijzingen van God. Maria, Zacharias en Simeon zingen alle drie een lofzang, waarvan het 'Magnificat' (verzen 1,46-56) de bekendste is. Allen loven en danken God om zijn grootheid en barmhartigheid voor zijn volk Israël.

Zoals Lucas vreugdevol en dankend zijn verhaal begint, zo sluit hij het ook af. De allerlaatste zinnen van zijn evangelie beschrijven wat de leerlingen doen, nadat Jezus ten hemel is opgestegen: "Zij aanbaden Hem en keerden met grote blijdschap naar Jeruzalem terug. Zij hielden zich voortdurend op in de tempel en verheerlijkten God" (Lc. 24,52-53). Dit slotwoord nodigt ons als lezers uit om evenzeer verheugd en dankbaar te zijn om Christus en met Maria God te prijzen. ■

Roderick van Attekum

”
In Lucas staat de blijdschap centraal, hij wil vooral de vreugde verkondigen

Kerstmis en Pasen

Benedictijner monnik Anselm Grün is een van de meest gelezen kloosterlingen van de westerse wereld. In dit boek, dat is ontstaan uit de vriendschap tussen Grün en Leo Fijen, weet Grün Kerstmis met Pasen te verbinden, maar ook de beproevingen van de Vastentijd met de stilte van het najaar. Een boek met mooie teksten om over na te denken en te mediteren, als: “De woorden hebben mij naar binnen geleid, in de ruimte van de stilte”. Of, over Kerstmis: “Met Kerstmis komt God als een kind in onze wereld. Hij is niet gewoonweg als een volwassene tot ons gekomen, maar Hij komt als zwak en hulpeloos kind uit de schoot van een vrouw geboren.” Een boek voor Pasen en Kerstmis maar eigenlijk het hele jaar bruikbaar.

Kerstmis en Pasen met Anselm Grün. Meditaties en gebeden | Anselm Grün en Leo Fijen | ISBN 9789493395091 | www.adveniat.nl | € 24,99

Beste zangers... mooie psalmen

Wie kijkt er niet naar ‘Beste zangers...’ van Jan Smit? In het populaire televisieprogrammavertolken artiesten liederen van collegazangers en geven er hun eigen interpretatie aan. Net als deze liedjes gaan psalmen (in oorsprong ook liederen) ook over het leven en emoties, over geluk en on-geluk, liefde en liefdesverdriet, over mensen en God. We kennen 150 psalmen uit de Bijbel. In twee verschillende boeken geven een diaken en 150 gedetineerden hun interpretatie. En zoals bij ‘Beste zangers’ raken

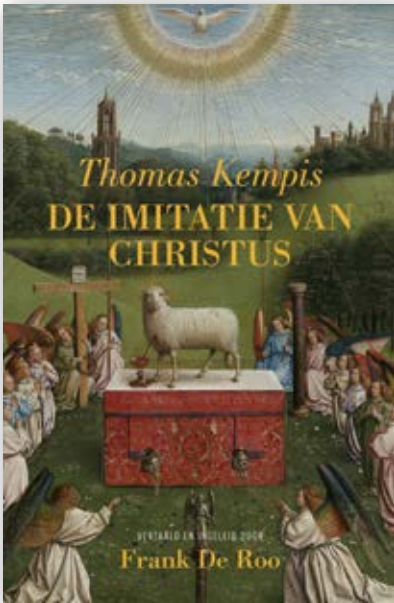
deze nieuwe versies je. Hoe mooi is het om bij een bijeenkomst, vergadering, gebedsgroep of -viering een passende psalm uit de Bijbel te lezen én een interpretatie uit één of uit beide boeken. Psalm én interpretatie winnen er allebei bij. En de luisteraar óók.

In de stilte van mijn cel – 150 psalmen van gevangenen | ISBN 9789089123282 | € 22,50
www.bijbelgenootschap.nl

Ongelooflijk | Rob van Uden | ISBN 9789071376788 | heinvank@dds.nl | € 12,50

Wees heilig zoals God heilig is

Een Heilig Jaar in de Kerk is – in de kern – bedoeld dat wij christenen meer op Christus gaan gelijken. In ons doen en laten, in ons spreken en zwijgen, in woord en daad. Een Heilig Jaar biedt ons daarom volop kansen om ons te verzoenen met God en met elkaar. Is het lezen van ‘De imitatie van Christus’ niet een fantastische penitentie? Dit boek is het opus magnum van de middeleeuwse monnik Thomas a Kempis, die in 1471 in Zwolle stierf. Als kopiist in zijn klooster heeft hij

in zijn leven vier keer de hele Bijbel overgeschreven. Hij publiceerde ook eigen werk, waarvan 'De imitatie van Christus' zijn bekendste is. Het betreft vier traktaten, waarvan het oudste dateert uit 1424 (600 jaar oud dus). Het hele boekwerk werd in 1471-1472 gedrukt. Het was na de Bijbel het meest verspreide boek van de Late Middeleeuwen. Frank de Roo heeft een nieuwe en verbeterde vertaling geschreven en ieder hoofdstuk en thema voorzien een goede inleiding en informatie van recent onderzoek over de schrijver en diens werk. Voor ons een goed boek om in 2025 tijdens 't Heilig Jaar te lezen, opdat we meer op Christus gaan gelijken.

Thomas Kempis. De imitatie van Christus | vertaald en ingeleid door Frank de Roo | ISBN 9789043541312 | www.kokboekencentrum.nl | € 39,99

Het Vaticaan

Met 'Urbi et Orbi' schakelen we naar het Vaticaan, dat in het Heilig Jaar het centrum is van het Jubeljaar. Maar wat is het Vaticaan eigenlijk? Wie zijn de mensen die het daar voor het zeggen hebben? De Belgische Vaticaankenner en -duider Rik Torfs sprak er, achter de schermen, met

diverse kardinalen en anderen. Zijn het mensen die ver van de parochiële werkelijkheid afstaan of van wat leeft in onze gezinnen, waar de kleinkinderen niets hebben met geloof en Kerk? Torfs ontdekte dat 'als je met bisschoppen en kardinalen in en over het Vaticaan spreekt, opvalt hoe verschillend de invalshoeken en

meningen zijn'. Hij sprak met hen over de laatste pausen, maar ook over de toekomst van de door schandalen en secularisering gehavende Kerk. Zijn kardinalen vrienden van elkaar? En ook over hun eigen geloof in God. Zo sprak kardinaal Pietro Parolin (de tweede man in het Vaticaan na de paus) liefdevol over zijn neefje, die niet meer gelooft maar met wie hij boeiende gesprekken heeft over het leven. Heel herkenbaar voor iedere gelovige (groot)ouder of priester. Naast het boek is er ook een televisieserie, die door de KRO-NCRV is uitgezonden (afgelopen tijd). Om meer te weten over het Vaticaan, opent dit boek duidelijk deuren...

Het Vaticaan. Achter de schermen van de kerk | Rik Torfs | ISBN 9789401493567 | www.lannoo.com (Nederland) | € 25,99

Heiligenkalender in het Heilig Jaar

Een bijzondere kunstkalender met heiligen, feesten, gedenkdagen en devoties. De kalender heeft als missie om de heiligen terug te brengen in de huizen en de mensen zo (opnieuw) kennis te laten maken met de vele heiligen die de Kerk rijk is. Met kunstwerken van grootmeesters als Rafaël, Murillo, Rembrandt en Giotto. Geselecteerd op twaalf thema's die de kerkelijke traditie volgen. Een mooie en laagdrempelige manier om het katholieke geloof een plek te geven in uw huis. U kunt de kalender 365 Heiligen 2025 online bestellen via www.365heiligen.nl.

Foto: Cor de Horde

Geknoopt

In 2018 waren bij de brand van de Bovenkerkse Urbanuskerk (Amstelveen) ook de altaartapijten, die ooit door vrijwilligers waren gemaakt, verloren gegaan. In het najaar van 2023 zijn vrijwilligers in ploegendienst opnieuw gestart met het knopen van nieuwe kleden. Zo'n 232.050 draadjes wol later waren er zes tapijten voor het priesterkoor van de kerk gemaakt: vijf lopers voor bij de verschillende altaren en één voor bij de stoelen van de celebrant en zijn assistenten.

Gebedsweek voor eenheid

Tijdens de Week van gebed voor eenheid van christenen (in Nederland van 19-26 januari) wordt wereldwijd gebeden om meer onderlinge eenheid. Het thema voor de Gebedsweek 2025 is de Bijbelse geloofsbelijdenis 'Ja, ik geloof!' uit de dialoog tussen Martha en Jezus voorafgaande aan de opstanding van Lazarus (Joh. 11,17-27). Martha beantwoordt de vraag van Jezus of zij gelooft dat wie in Hem gelooft nooit zal sterven, bevestigend: "Ja, ik geloof dat U de Messias bent, de Zoon van God die naar de wereld zou komen" (Joh. 11,27). De oecumenische liturgie is voorbereid door de oecumenische kloostergemeenschap van Bose (Italië). Info: www.weekvangebed.nl

Oudste kerkkoor bisdom

In het vorige nummer van SamenKerk gaven we als redactie de 'titel' van oudste kerkkoor van het bisdom aan het 140-jarige Haarlemse parochiekoor 'Cantate Domino', opgericht in 1884. Maar het gemengde koor van de Nieuw-Vennepse parochie O.L.V. Onbevlekt Ontvangen liet ons weten dat zij zijn opgericht in 1876 (en daarmee dus 148 jaar oud). Bij dezen! Ze hopen in 2026 hun 150-jarig jubileum te mogen vieren. En 't liefst met een nieuwe generatie zangers...

Foto: Gerard Duwel

Bidden

De parochie in Hoogkarspel heeft een jaarprogramma opgesteld om via diverse vormen van bidden dicht bij 'de stem van je hart' te komen. Hoe kun je jezelf openstellen voor en een gesprek aangaan met God. Info: H.-Laurentiusparochie (Streekweg 216, Hoogkarspel | www.phlh.nl).

- Zaterdagavond 1 februari 2025:** zingend bidden met meditatieve samenzang;
- Zondagmiddag 16 maart 2025:** stil gebed en meditatie;
- Zondagmiddag 18 mei 2025:** biddend wandelen.

Vijftigste jaargang bisdomblad SamenKerk

Het jaar 2025 is een gouden jaar voor 'SamenKerk', het bisdomblad van het bisdom Haarlem-Amsterdam.

Met Kerstmis 1975 verscheen de eerste 'Samen Kerk', in een oplage van 90.000 stuks via de parochies verspreid. Komend jaar is onze vijftigste jaargang. In 1976 verscheen het nieuwe bisdomblad zes keer. Gelijktijdig met het blad 'Tussenbeide' van het bisdom Rotterdam. Er was zelfs een gezamenlijke redactie. In de loop van de tijd kwam 'SamenKerk' jaren lang bijna maandelijks uit, tien edities (met een extra dik zomer- en kerstnummer) en sinds 2017 tweemaandelijks, zes keer, in deze vernieuwde vormgeving.

Na enkele nummers werd een onderzoek gehouden onder de lezers. Zo'n vijftig procent kreeg 'SamenKerk' thuisgestuurd en de andere helft had het meegenomen uit de kerk (op de vraag: wanneer voor 't laatst naar de kerk gegaan, antwoordde 93% 'afgelopen weekend'). Tachtig procent was tevreden over het blad, 65% vond het fijn om op de hoogte te blijven van kerkelijk nieuws. Niet iedereen was meteen overtuigd, bleek uit de gemaakte opmerkingen: Sommigen vonden het blad flodderig en onverzorgd, gedrukt op slecht papier. Waar de één verspreiding door het achter in de kerk te leggen gemakkelijk en slecht vond, was een pastoor

verbaasd hoe gretig het blad uit de kerk werd meegenomen. Voor de een was de inhoud te tam, te saai, te kerkelijk en schreef iemand "Maakt u alle moeilijke woorden rood, dan schrikt zelfs Marx zich dood". *SamenKerk* moest gaan over het geloof en het leven, over de Kerk en de wereld. Een woord van de bisschop werd zeer op prijs gesteld.

In 2025 zullen we met artikelen uit de eerste jaargang van *SamenKerk* steeds terugblikken op onze vijftigste jaargang. ■

Alle edities vanaf jaargang 2009 kunt u (digitaal) nalezen: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/samenkerk

Wilt u komend jaar 'SamenKerk' thuis ontvangen? Wel zo makkelijk! Neem vóór 15 januari 2025 een abonnement en u ontvangt een mooie attentie. Info: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Ingrid Henkemans is erfgoed specialist van Museum Catharijneconvent en inventariseert en adviseert de kerken van het Bisdom Haarlem-Amsterdam.

Altijd kerst in Haarlem

Als u een bezoek brengt aan de Bavo-kathedraal aan de Leidsevaart in Haarlem, loopt u misschien zonder het te weten langs een heel bijzondere kapel: de Kerstkapel. Deze zijkapel bevindt zich aan de noordzijde van de kerk, links van het priesterkoor. Het bijzondere is dat deze kapel een middeleeuwse oorsprong heeft. Vóór de Reformatie bevond de Kerstkapel – gesticht door het Heilig Kerstmisgilde – zich in de Grote of Sint-Bavokerk (in het centrum van Haarlem).

e Lage Landen werden in de periode 1315-1317 getroffen door wat later de Grote Hongersnood is gaan heten. Door overvloedige regenval in het voorjaar mislukte de oogst twee jaar achter elkaar (in 1315 en 1316) en kwamen in Europa miljoenen mensen om van de honger. Het was zelfs zó erg dat kroniekschrijver Wouter van Gouthoeven in zijn in 1636 uitgegeven *Chronijcke ende Historien van Holland* optekende dat de “arme luyden aten de vuyle stinckende doode krenge de beesten al rau / ende dat gras opter aerden ongekookt als beesten”. Tegen deze verschrikkelijke achtergrond zag het Heilig Kerstmisgilde het licht.

Dit oudste gilde van Nederland werd rond 1317 gesticht. Op de website van het gilde staat geschreven dat het is “opgericht ter verering van de geboorte van Christus, het bedrijven van caritas en de onderlinge broederschap”. Heel precies is de stichtingsdatum niet te bepalen. Maar jaarrekeningen en ledenlijsten opgetekend in het ‘Ruyghe Boeck’ (dit boek dankt haar naam aan de omslag waar nog dierenvel op zit; het wordt nog altijd in het Noord-Hollands Archief bewaard) gaan in ieder geval terug tot 1374. Aangezien de eerste twee katernen van het boek ontbreken is door dr. G.J. Jaspers berekend dat deze startdatum 1317 van dit illustere gilde plausibel is.

Taken van het gilde

In die vroege veertiende eeuw waren honger en dood aan de orde van de dag en had het Heilig Kerstmisgilde een belangrijke taak in Haarlem te vervullen. Het gilde stelde in eerste instantie ‘13 brave arme lieden’ in de gelegenheid om aan te zitten aan hun jaarlijkse gildemaaltijd. Deze behoeftigen werden dan bediend door de leden van het gilde (een traditie die tot de dag van vandaag in ere gehouden wordt, maar tegenwoordig wordt de maaltijd samen genuttigd). Het Kerstgilde kende ook magere jaren. Uit de boekhouding in het ‘Ruyghe Boeck’ blijkt dat er jaren waren dat het gild

op ging aan liefdadigheid en er geen gildemaaltijd gehouden kon worden. Andere jaren had men grote uitgaven aan het gildealtaar in de Grote of Sint-Bavokerk. Dat was de plek waar de Kerstkapel zich tot aan de Reformatie bevond.

Reformatie

Helaas is het interieur van de Kerstkapel in de Grote of Sint-Bavokerk tijdens de ‘Haarlemse Noon’ in 1558 (de beeldenstorm tijdens het middaggebed, de noon, van 29 mei 1558) verloren gegaan. Tegenwoordig is een sluitsteen hoog in het gewelf van de voormalige Kerstkapel de enige fysieke getuige. Op de sluitsteen is het wapenschild van de familie van de burgemeester van Haarlem en gildelid Pieter van Adrichem van Dorp te zien evenals het jaartal 1557. Dit jaartal refereert aan de verbouwing van de Kerstkapel, waar de burgervader toen opdracht toe gaf.

Gedurende de Reformatie mochten katholieken en dus ook de leden van het Heilig Kerstmisgilde niet

publiekelijk ter kerke gaan.

Het gilde kwam voor de eredienst bijeen in de schuilkerk aan de Bakenessergracht, gewijd aan de H. Bernardus, die in de volksmond ook wel ‘De Hoeck’ werd genoemd. Vanaf 1843 werd gekerkt in de Sint-Josephkerk en na de bouw van de Bavokathedraal in 1898 ging men daar naar de gildemis. Pas in 1925 kreeg het ontheemde Kerstmisgilde eindelijk toestemming van bisschop Augustinus Callier om de H.-Familiekerk tot Kerstkapel om te dopen en opnieuw in te richten.

In de 14e eeuw waren honger en dood aan de orde van de dag en het Heilig Kerstmisgilde had een belangrijke taak te vervullen.

”
**Han Bijvoet
 maakte al in 1930
 ontwerpen voor
 de glas-in-
 loodramen**

daarop een engel met de ster van Bethlehem. Dit ontwerp is nooit door Bijvoet zelf uitgevoerd, waarschijnlijk vanwege geldgebrek. Het Heilig Kerstmis Gilde gaf uiteindelijk in 2017 aan kunstenaar Maarten Robert alsnog de opdracht tot vervaardiging van het medaillon. Ter ere van het zevenhonderdjarig bestaan van het Heilig Kerstmis Gilde werd het medaillon in 2019 aan de kathedraal aangeboden en door

mgr. Jan Hendriks gezegend. Nu hangt het te pronken bij de ingang van de Kerstkapel, daar waar Han Bijvoet het ooit bedoeld had. ■

Nieuw interieur

De Haarlemse beeldhouwer Mari Andriessen kreeg in 1929 de opdracht om het altaar voor de kapel te ontwerpen, zijn eerste kerkelijke opdracht. Het ontwerp hield hij eenvoudig. Centraal onder een rondboog troont Maria met Kind op schoot, met links van haar een knielende Jozef. Op de strook links en rechts daarvan knielen herders en de wijzen in aanbidding neer.

Han Bijvoet maakte al in 1930 ontwerpen voor de glas-in-loodramen, afgestemd op de kerstscènes in het altaar van Andriessen. Even overwoog het gilde om vanwege ziekte van Bijvoet glazenier Joep Nicolas opdracht te geven de ramen te vervaardigen, maar na hevig aandringen van Bijvoet kreeg hij uiteindelijk toch de tijd om zijn werk te voltooien. Dat verklaart waarom de ramen in twee fasen zijn opgeleverd, in 1932 en 1937 en daarna in 1951, 1956 en 1957. Daarnaast creëerde Han Bijvoet ook de lichtkronen voor de kapel.

In 1966 ontwierp Bijvoet voor de kapel een groot houten medaillon van bijna 1,5 meter doorsnee, met

www.heiligkerstmisgilde.eu

Denk je erover om priester te worden?

Ontdek het op willibrordseminarie.nl of kom eens langs!
Hoogeweg 65, Heiloo
T 072 505 1288

Stefan Doss
seminarist

Grootseminarie St. Willibrord
Bisdom Haarlem-Amsterdam

Wilt u de priesteropleiding steunen?
NL64 INGB 000 000 5464 t.n.v. Het Grootseminarie

Huis voor de Pelgrim

Onze reizen brengen je verder

Ga mee op bedevaart

Huis voor de Pelgrim

Lourdes
Banneux
Beieren
Rome
Maastricht
Wittem

Vraag de uitgebreide brochure aan
043 - 321 57 15 info@huisvoordepelgrim.nl
www.huisvoordepelgrim.nl

Ook in dit Heilig Jaar openen wij onze deuren voor u...

Geef vandaag voor de kerk van morgen

Actie **Kerkbalans**

Kerst

P

U

Z

Z

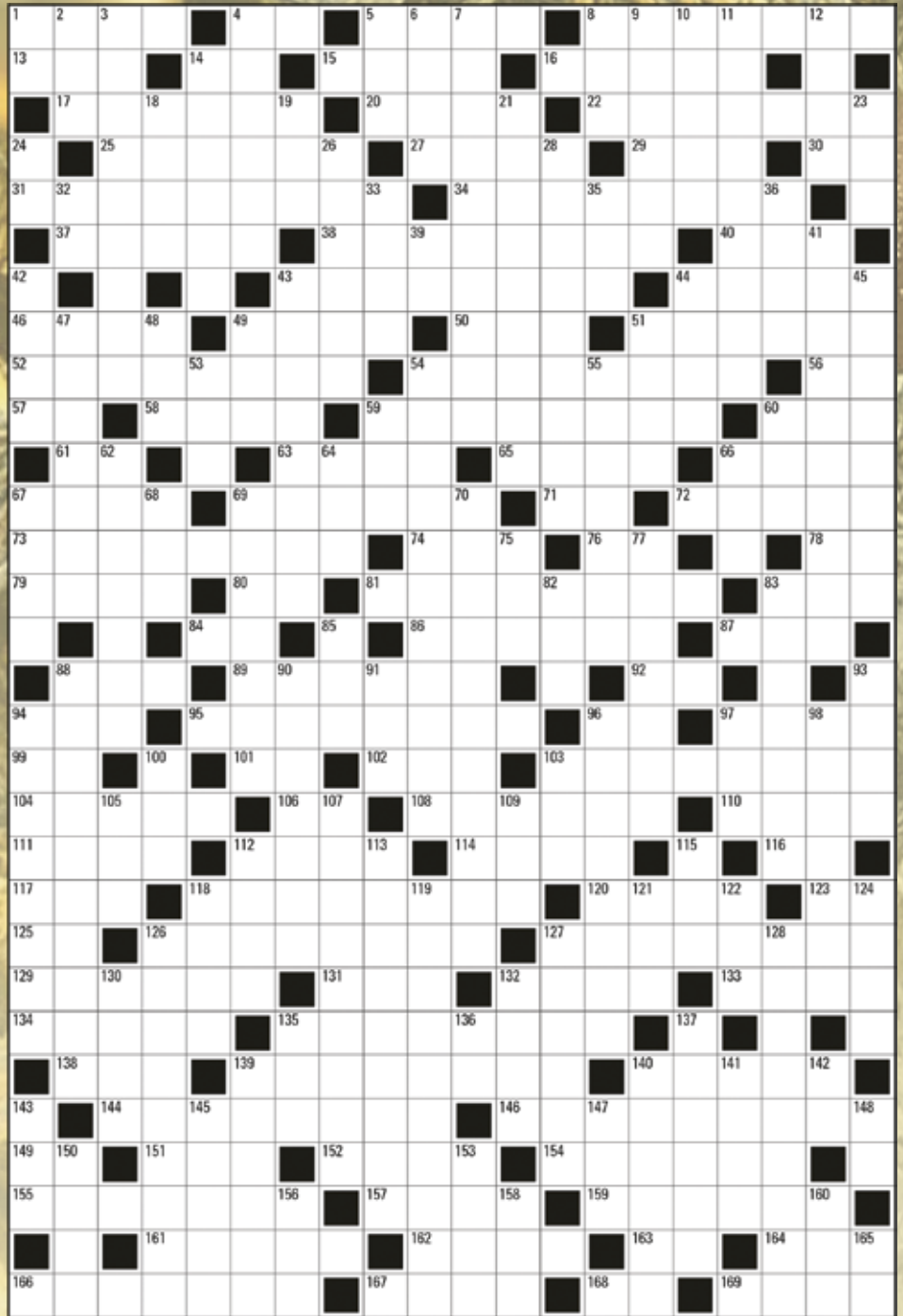
E

L

Onder de goede inzendingen van de kerstpuzzel 2025 worden verloot:

één van tien kerstd's 'De mooiste tijd van 't jaar' van Jan Smit met nieuwe nummers en covers van kerstklassiekers (met een duet met Kim-Lian van der Meij en kinderkoor De Zangertjes van Volendam).

Oplossing:

129 89 12 116 124 151 15 155 32 102 151 80 155 79 29 105

96 21 121 165 136 23 142 27 70 57 49 56

17 167 153 97 12 27 39 124 27 147 138 3 46 41 121 8 59 57

131 121 78 62 163 99 117 164 118 44 127 85 57 70 106 56 15 167

102 80 136 67 151 71

Horizontaal

1 lichtrood 4 hectogram 5 behoeftige 8 fysiotherapeutischebehandeling 13 Japanse kleurkarper 14 halt! 15 gebreidkledingstuk 16 toegangsweg voor voertuigen 17 bereid 20 in het jaar 22 tekenlat 25 kinderkleding 27 zwemvogel 29 binnenvaartschip 30 rijksuniversiteit (afk.) 31 slaappleats 34 veerkracht 37 welpenleidster 38 hoofdpst 40 ingeschakeld 43 Mexicaans hoofdeksel 44 plaats in Nigeria 46 vlijt 49 Europesemunt 50 onvoltooid tegenwoordige tijd (afk.) 51 natuurlijke begaafdheid 52 vogel 54 schande aandoend 56 noord-oost(afk.) 57 daar 58 morsdoekje 59 vreesaanjagend 60 klap 61 paardenkracht (Engelsafk.) 63 ademhalingsorgaan 65 Belgische provinciehoofdstad 66 Chinees vaartuig 67 windrichting 69 uitroepertaansporing 71 neon 72 drank 73 schilderij van Picasso 74 buitendijksland 76 stoomschip(afk.) 78 oosterlengte (afk.) 79 dokter 80 laatste kwartier 81 musicienne 83 driekantig voorzeil 84 en omgeving (afk.) 86 rolschaatser 87 duw 88 vrijgevig 89 alom 92 boven 94 voorzetsel 95 liefdadigheid 96 volle maan (afk.) 97 Engels kostschoolstadje 99 informatietechnologie (afk.) 101 mijnheer (afk.) 102 bijherhaling 103 Aziatische taal 104 kaartspel 106 achtervoegsel 108 fijnegeestigheid 110 bibliotheek 111 heg 112 waterplanten (gewestelijk) 114 honingbij 116 enandere (afk.) 117 ernstig 118 vogel 120 harde boomvrucht 123 Noord-Holland (afk.) 125 laag tij 126 boom 127 opvoeding 129 cosmetica 131 succesnummer 132 uitgang 133 zitkussen 134 gezicht 135 broek 138 herstelplaatsvanschepen 139 bang 140 mondeling 144 boom 146 smaakmaker 149 oude lengtemaat 151 roem 152 plaats in Duitsland 154 smalleopening 155 bevestigend antwoord 157 dom 159 hengelaar 161 zouteloos 162 sneeuwwhut 163 Nieuwe Testament (afk.) 164 tijdmaat 166 bindgaren 167 nuttigen 168 gij 169 zwaardwalvis.

Stuur uw oplossing (met vermelding van naam en adres) vóór 10 januari 2025 naar:

Redactie SamenKerk,
Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.
 Of mail naar: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Verticaal

1 rooms katholiek 2 deel van het gezicht 3 plaats in Zeeland 4 uitroep 5 grote papegaai 6 Oud germaans schriftteken 7 dikke groentesoep 8 mannelijk (afk.) 9 Nederlandse prinses 10 Bijbelse berg 11 naaigerei 12 voldoende gekookt 14 gelukkig 18 hoofdstad van Italië 19 debet (afk.) 21 onplezierig 23 windvrij 24 motorraces in Assen 26 beste prestatie ooit 28 tegen het genoemde 32 uitgesloten aansprakelijkheid (afk.) 33 proefopname 35 nieuwe lerarenopleiding (afk.) 36 loon 39 noorderbreedte (afk.) 41 zanggroep van kloosterlingen 42 wijs man 43 zonnecrème 44 staat 45 vulmiddel 47 uitlening tegen betaling 48 soort 49 een en ander (afk.) 51 kampeerverblijf 53 rijksluchtvaartdienst 54 regeling 55 plaats in Zeeland 59 drager van erfelijke eigenschappen 60 grote kop 62 kleingeestig mens 64 grootmoeder 66 uitroep 67 zo goed als nieuw (afk.) 68 doctorandus (afk.) 69 elektrische weerstand 70 kunststijl 75 groente 77 vloerbedekking 82 in tegenstelling tot (afk.) 83 verdwenen 85 zeer gevorderd 88 muziekgroepje 90 afwisselende theatervoorstelling 91 gebogen been 93 Koninklijke Nederlandse Hockey Bond 94 exotisch 96 vrouwelijke kameraad 97 Europese Investeringsbank 98 eilandengebied in de Grote Oceaan 100 platte zeevis 103 behoeftig 105 spinnenwebdraad 107 roofvogel 109 schrijfgerei 112 groot onheil 113 verplaatsing per spoor 115 regionaal opleiding centrum (afk.) 118 politieagent (gewestelijk) 119 klein bedrijvig persooentje 121 sportterm 122 kraan 124 handvat van een mes 126 schaaldier 127 uittocht 128 groot schrijver 130 deel van eenvinger 132 plaats in Gelderland 135 door middel van 136 astronomische eenheid 137 muziekgezelschap 139 schrijftafel 140 verbonden met internet 141 oorlogsgod 142 lithium 143 mejuffrouw (afk.) 145 plaats in Oost-Vlaanderen 147 in plaats van (afk.) 148 deel van het bovenbeen 150 schaapkameel 153 schouwburgang 156 oneffen 158 miljoen (afk.) 160 snelle trekkende beweging 165 zonnegod.

Oplossing puzzel SamenKerk oktober 2024

**Uit de correcte oplossingen
 zijn de volgende winnaars geloot.
 Gefeliciteerd!**

- Mevr. L. Kamp (Zuid-Scharwoude)
- Mevr. T. Kramer-van der Gragt (Oudkarspel)
- Dhr. H. Streng (Hilversum)

K	E	R	S	V	E	R	S	
N	SK	A	T	O	L	SK	P	
E	L	SK	A	R	SK	A	A	
V	E	R	N	E	E	M	T	
E	E	N	D	SK	W	E	B	
L	G	SK	P	S	SK	N	O	
E	SK	L	I	J	K	T	SK	R
N	I	J	L	P	A	A	R	D

December 2024

24 december Opening Heilig Jaar 2025 (in Rome)

25 december Kerstmis | begin van het octaaf van Kerstmis

29 december Feest van de H. Familie: Jezus, Maria en Jozef | opening Heilig Jaar in het bisdom
Zie pagina 24

Januari 2025

1 januari Nieuwjaarsdag | hoogfeest van Maria, Moeder van God | Wereldvredestdag

5 januari Hoogfeest van de openbaring van de Heer | Driekoningen

10 januari Nieuwjaarsreceptie bisdom
Zie pagina 3

12 januari Feest van de Doop van de Heer | afsluiting kersttijd

11 - 25 januari Kerkbalans 2025
www.kerkbalans.nl

17 januari Dag van het Jodendom
www.dagvanhetjodendom.nl

19 - 26 januari Week van gebed voor eenheid van de christenen 2025
www.weekvangebed.nl

24 - 26 januari WJD@home 2025 (in Helvoirt)
www.jongkatholiek.nl

26 januari 3^e zondag door het jaar C | Zondag van het Woord van God

Speciale kaarsen

Kaarsen met bijenwas voorzien van een prachtig ontwerp voor het Heilig Jaar 2025 in 3D wasreliëf, Pelgrims van Hoop.

Levering rechtstreeks aan kerken en aan particulieren. Bezoek onze website voor meer informatie, www.waxartstudio.com.

Alfred Nobelstraat 18A - St.Oedenrode - 0413 399511
www.waxartstudio.com - info@waxartstudio.com

Kerstkleurwedstrijd 2024

Kleur de kleurplaat in en stuur deze vóór 15 januari 2025 naar: Redactie Samenkerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.

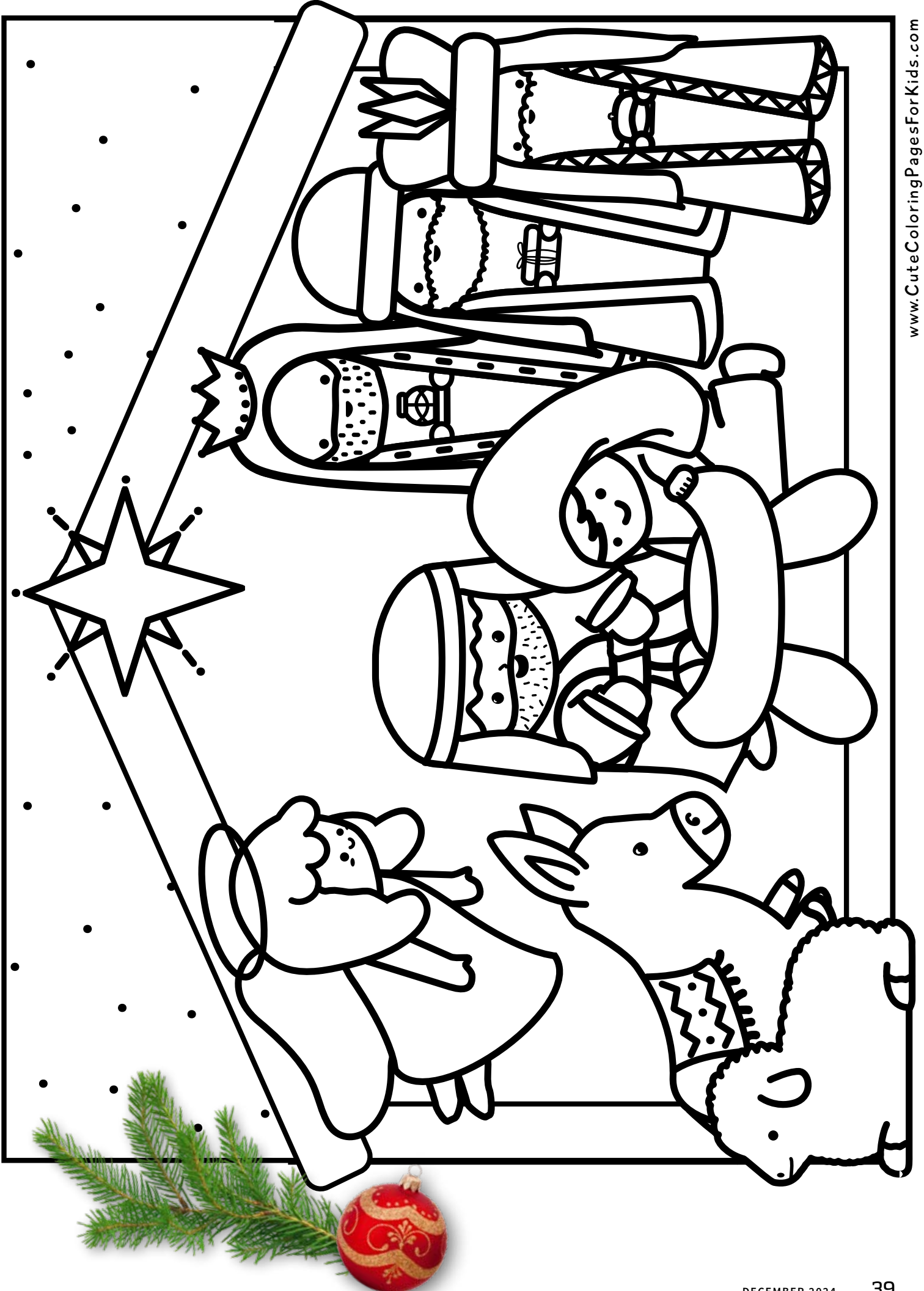
Of mail naar: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Vermeld je naam, adres en leeftijd. Voor de vijf mooiste inzendingen hebben we een cadeau!

Deze kleurplaat kun je (vanwege het papier) alleen maar kleuren met viltstift. Wil je kleuren met kleurpotloden, download deze kleurplaat van www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/kerstkleurplaat. Daar vind je nog meer leuke kleurplaten, die je ook kunt insturen!

www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Hoe verzeker je de gewelven van de eredienst?

Elke kerk heeft een unieke betekenis. Stilte en reflectie gaan er hand in hand met vreugde en vieren. Zo'n plek waar de ziel thuiskomt is onvervangbaar. Maar niet onverzekerbaar, want met de specialistische kennis van Donatus wordt de herbouwwaarde van uw kerk nauwkeurig getaxeerd en verzekerd. Daarbij kunt u rekenen op deskundig preventieadvies. In geval van schade treden we daadkrachtig op en nemen we u veel werk uit handen. Zo blijft uw kerk verzekerd van een toekomst waar ook volgende generaties van kunnen genieten.

Nieuwsgierig? Ontdek meer op www.donatus.nl.

donatus

verzekert kerken en monumenten